

Michaela Volná: Role zbraní ve staroseverské literatuře. FHS UK, Praha 2013, 59 s.

Přestože staří Germáni nepatří mezi frekventovaná témata bakalářských prací, na zajímavosti jim to rozhodně neubírá. Diplomantka se rozhodla zjistit, „jakou roli hrály zbraně ve staroseverské literatuře“ (s. 6), a využila k tomu dostupné české překlady Písnové Eddy a několika ság, přičemž další informace čerpala z poměrně bohaté (ačkoli nikoli bezrozporné) sekundární literatury, české i cizojazyčné.

Práci rozdělila do čtyř nesejně dlouhých částí. V první čtenáře trochu zkratkovitě seznamuje s Germány a jejich dějinami, následuje opět dosti stručný a spíše zjednodušující výklad germánské předkřesťanské mytologie a kapitola nazvaná Archeologické nálezy zbraní germánských válečníků. Všechny tyto části práce jsou zpracovány na základě sekundární literatury a tvoří vlastně jen nezbytný úvod k následujícímu výkladu. Centrem práce je čtvrtá kapitola (s. 26-53), v níž autorka shromáždila zmínky o (božských/posvátných/jinak známých) zbraních ze starší Eddy a použitých ság, které rovněž komentuje prostřednictvím sekundární literatury. Závěr pak přináší očekávané shrnutí a zodpovězení výše již uvedené výzkumné otázky (s. 54-56).

V souvislosti s prolegomenálními částmi práce sice na jednu stranu konstatuji relativně obsáhlý a kvalitní výběr sekundární literatury, přesto však několik děl postrádám (zůstaneme-li u literatury dostupné v češtině, chybí zejm. R. I. Page) a v případě využití dalších bych nabádal k větší opatrnosti (Kalweit, Miskotte). Nedostatky však spatřuji především v prezentaci, která je na řadě míst silně zjednodušující (autorka např. neuvádí různé verze mytémát, typicky v případě „obnovy“ světa) a budí dojem spíše obecného shrnutí než výkladu cíleného k řešení výzkumné otázky. O Germánech se sice dozvídáme, jak zdatnými válečníky byli, méně však již o náboženských významech, které přinejmenším někteří z nich boji přikládali, neřku-li o významu zbraní jakožto atributů některých božstev. Podobně kapitola o archeologických nálezech vlastně jen místy hovoří o tom, co má v názvu: autorka prostě přepsala část sekundární literatury, ačkoli ta čerpá i z písemných zdrojů, dokonce myslím častěji než z vlastní archeologie. Archeologické poznatky by přitom bývalo šlo čerpat z dostupné zahraniční literatury, především časopisecké.

Vlastní soupis a popis literárního ztvárnění zbraní je, nakolik to mohu posoudit, dostatečný a současně kvalitně provedený. S tou výhradou, že (bez jakéhokoli vysvětlení) nepostihuje Snorriho Eddu ani další, přinejmenším ve světových jazycích dostupné literární zdroje. Výhrady mám rovněž vůči některým ze sekundární literatury přebíraným interpretacím, které rozhodně nejsou obecně přijímané: souvislost mezi valkýrami a tkaním (s. 27), svastika jakožto roztočené Tórovo kladivo (s. 29) apod. Tyto nedostatky, o nichž případně může být vedena diskuse, na druhou stranu nesnižují kvalitu práce, již diplomantka odvedla a kterou jako celek lze považovat za úspěšnou. Nepříliš šťastný je snad jen úplný závěr práce, v němž autorka tvrdí, že „ve staroseverské mytologii mají zbraně funkci symbolickou“? Pokud ano, měla by ji totiž hlouběji osvětlit, což v práci nečiní, nebo jen v rovině prvního přiblížení.

Konstatuji rovněž několik nedostatků formálního rázu: seznam použité literatury (s. 57-58) nerozlišuje mezi prameny a sekundární literaturou, vadí mi i neuvedení plných křestních jmen (některých) autorů, ačkoli jsou uváděny nepřilíživě významné údaje typu ISBN či překladatelů (ti jsou paradoxně uvedeni s celými křestními jmény). V celém textu jsou častější chyby v interpunkci a v užívání zájmena jenz/jež, stejně jako v přepisu jména Gaia Iulia Caesara – latina nemá písmeno J, nevím tedy, proč je zavádět do české transkripce.

Bakalářskou práci Michaely Volné považuji za vcelku zdařilou tematicky zaměřenou sondu do (malé části) dochovaného korpusu starogermánské literatury. Její hlavní nedostatky spatřuji v tom, že autorka nevyužila všech dostupných pramenů, nečerpala z širšího spektra sekundární literatury (v oblasti archeologie) a v neposlední řadě se jí nepodařilo podat dostatečně obsažný a přitom sevřený výklad kontextuálních záležitostí. Z těchto důvodů práci hodnotím jako **velmi dobrou**.

V Praze dne 3. června 2013

Doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD.